

Forsvarsminister Peter Christensen
Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

**AMNESTY INTERNATIONAL
DANSK AFDELING**

Gammeltorv 8, 5. sal
1457 København K

T: 3345 6565
F: 3345 6566

www.amnesty.dk
amnesty@amnesty.dk

18. april 2016

Vedrørende danske styrkers overdragelse af eventuelle frihedsberøvede til de irakiske myndigheder i den kommende mission.

Kære Peter Christensen,

Amnesty International har med interesse fulgt drøftelserne om beslutningsforslag B 108, herunder de supplerende oplysninger, som er fremkommet gennem dine svar på Forsvarsudvalgets spørgsmål vedrørende B 108.

Vi har i den forbindelse hæftet os ved dit svar på spørgsmål nr. 8, som lyder:

"Kan ministeren udelukke, at Task Forcen vil udlevere fanger til de irakiske myndigheder, før der foreligger en klar aftale, der forhindrer, at fangerne udsættes for tortur eller dødsstraf?"

Du har hertil blandt andet svaret, at *"Udgangspunktet, bl.a. henset til menneskerettighedssituationen i Irak, [vil] være løsladelse"*

Og videre,

"Overdragelse af en frihedsberøvet person i dansk varetægt til de irakiske myndigheder skal som udgangspunkt alene ske efter indgåelse af en aftale med den irakiske regering."

Og endelig:

"Det kan imidlertid ikke udelukkes, at Danmark kan blive sat i en sådan situation, hvor overdragelse af en frihedsberøvet person til Irak vil finde sted uden indgåelse af en aftale, f.eks. hvis irakiske sikkerhedsstyrker kræver en dansk frihedsberøvet person udleveret som følge af personens handlinger mod den irakiske stat."

Videre har Forsvarsudvalget stillet følgende spørgsmål, nr. 44:

"Vil ministeren garantere, at der laves en aftale omkring udlevering af fanger til de irakiske styrker, der sikrer, at disse ikke under nogen omstændigheder vil blive udsat for tortur eller henrettet?"

Til dette har du gentaget, at det ikke kan udelukkes, at Danmark kan blive sat i en situation, hvor overdragelse af en frihedsberøvet person vil finde sted uden indgåelse af en aftale, f.eks. hvis irakiske sikkerhedsstyrker kræver en dansk frihedsberøvet person udleveret som følge af personens handlinger mod den irakiske stat.

Afslutningsvis har du henvist til, at regeringen arbejder for at opnå en overdragelsesaftale med Irak, hvilket den danske regering også drøfter løbende med Danmarks samarbejdspartnere i koalitionen.

Man må forstå svarene således, at der ikke er indgået nogen generel aftale mellem Danmark og Irak om betingelserne for fangeoverlevering og om garantier for, at de overleverede ikke henrettes og ikke udsættes for tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling.

Man må videre forstå, at den danske regering *ikke* – over for den irakiske regering eller koalitionspartnere - har taget forbehold for, at man vil nægte at udlevere fanger, medmindre der er indgået aftaler og truffet foranstaltninger, som sikrer, at den eller de overdragne fanger ikke risikerer at blive henrettet eller udsat for tortur eller umenneskelig eller nedværdigende behandling.

Vi har i den forbindelse hæftet os ved, at du har fremhævet den situation, hvor den irakiske regering vil kræve en person udleveret, fordi den pågældende mistænkes for at have begået fjendtlige handlinger mod den irakiske stat. Det må forstå således, at der hermed tænkes på personer, som mistænkes for at grebet til væbnet modstand mod det irakiske styre. Personer, som udleveres på denne baggrund, vil alt andet lige være særligt udsatte for tortur og mishandling – under opklaring af deres mulige handlinger og efterforskningen af deres mulige forbundsfæller. Det betyder kort sagt, at de personer, som der kan blive tale om at udlevere uden nogen aftaler til sikring eller beskyttelse af dem, også er dem, som vil være i størst risiko for tortur og henrettelse.

Udlevering af fanger til (risiko for) tortur og mishandling og endelig henrettelse vil stride imod FN's Torturkonvention og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3.

I den militærmanual, som er foranlediget udarbejdet af Forsvarsministeriet og Værnfælles Forsvarskommando, og som ifølge Forsvarsministeriets høringsbrev af 20. januar 2016 har til formål at *"styrke forsvarets uddannelse i og anvendelse af den humanitære folkeret og krigens love,"* anføres følgende om fangehåndtering og overlevering af fanger:

Side 447:

"Frihedsberøvede må ikke overdrages til forhold, der strider mod deres rettigheder. Det er det, der kaldes non-refoulement princippet".

Side 450:

"Det er et krav til alle overdragelser, at frihedsberøvede ikke overdrages til retsstridig behandling, fx hvis der er vægtige grunde til at antage, at den frihedsberøvede vil blive behandlet i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3."

Side 451:

"I NIAC [non-international armed conflict – vores bemærkning] må internerede ikke overdrages til stater, der ikke har vilje og evne til at overholde Fælles Artikel 3 eller Tillægsprotokol II."

Afsnit 14.2.2. om non-refoulement krav til overdragelse:

"På andre områder indeholder menneskerettighederne en præcisering af de forpligtelser, der påhviler en overdragende stat forud for en overdragelse. Dette er i særdeleshed CCPR, EMRK og CAT." [Den internationale konvention om borgerlige og politiske rettigheder, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og FN's Torturkonvention].

Side 452:

"Heraf følger, at Danmark ikke kan overdrage en frihedsberøvet til en anden stat, hvis der er **vægtige grunde** til at antage, at der er en **reel** risiko for, at den frihedsberøvede vil blive udsat for tortur eller anden umenneskelig eller nedværdigende behandling. Der kan heller ikke overdrages, hvis den overdragne risikerer dødsstraf eller livstidsstraf uden mulighed for strafnedsættelse.

Hvorvidt der er en reel risiko, skal baseres på en individuel vurdering. De generelle forhold er også relevante i forhold til at danne sig et billede af risikoen, men det afgørende er den reelle risiko for den frihedsberøvede.

En **reel risiko** betyder, at der skal mere til end en ren teoretisk risiko og mistanke, men risikoen for retsstridig behandling behøver ikke være højst sandsynligt".

Og længere nede:

"En generel risiko [for tortur etc, min bemærkning] kan derimod bevirke, at Danmark skal godtgøre, hvorfor der ikke er en reel risiko i det individuelle tilfælde."

Det anføres videre i høringsbrevet, side 1, sidste afsnit, at "*Dermed samles relevante folkeretlige regler på området for første gang i en samlet udgivelse i form af en håndbog for det danske forsvar, der primært er skrevet til planlægningsstabe på det taktiske og det operative niveau. Manualen er således udtryk for en dansk tilgang til, hvordan implementeringen af folkeretten i praksis bør ske i en dansk forsvarssammenhæng.*"

Endelig anfører Forsvarsministeriet afslutningsvis:

"Det er hensigten at udgive den endelige militærmanual uklassificeret i bogform samt i en e-version. Militærmanualen forventes desuden oversat til engelsk primært med henblik på at gøre internationale samarbejdspartnere bekendte med det danske forsvars tilgang til gældende folkeret i internationale militære operationer."

Dine svar til Forsvarsudvalget må forstås således, at den fremgangsmåde ved fangehåndtering, som man har valgt, er uforenelig med Militærmanualens gennemgang af bl.a. non-refoulementsprincippet, som citeret ovenfor.

Uanset at man kan sige, at Militærmanualens formelle status som retskilde på nuværende tidspunkt er usikker, kommer man ikke uden om, at manualen ifølge Forsvarsministeriets høringsbrev er tænkt som en autoritativ fremstilling af de forpligtelser, som følger af den humanitære folkeret og menneskerettighederne i forhold til bl.a. danske styrkers håndtering og eventuelle overlevering af fanger til et andet lands eller samarbejdspartners myndigheder.

Vi skal på den baggrund opfordre dig til at sikre, at der tilvejebringes en model, som sikrer, at danske militære enheder ikke overleverer frihedsberøvede til en risiko for tortur, mishandling og anden umenneskelig og nedværdigende behandling – og eventuel henrettelse – og at dette forhold gøres klart for den irakiske regering og Danmarks koalitions partnere.

Venlig hilsen

Trine Christensen

Generalsekretær